

Дорохіна Ю.А.

Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського

Мороз І.О.

Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського

КОРУПЦІЯ ТА КОРУПЦІЙНІ ЗЛОЧИНИ В УКРАЇНІ

У статті вказано, що корупція здатна протидіяти ефективному розвитку економіки держави та громадянського суспільства, які перебувають на етапі становлення. Вона є однією з основних причин політичної і соціальної нестабільності в Україні.

Ключові слова: *корупційне правопорушення, корупція, протидія корупційним правопорушенням.*

Постановка проблеми. У сучасний період, попри наявний активний дискурс у колах теоретиків та практиків, існує чимало проблемних питань, що пов'язані передусім із визначенням поняття корупційного злочину та відповідальністю за такі злочини. Зокрема, визначенню корупційних злочинів присвячені окремі положення Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності. Зокрема, ст. 8 «Криміналізація корупції» Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності від 15 листопада 2000 р. (ратифікована Україною із застереженнями і заявами 4 лютого 2004 р.) вказує на необхідність визнати як кримінально карані такі діяння, коли вони вчиняються навмисно: а) обіцянка, пропозиція або надання публічній посадовій особі, особисто або через посередників, будь-якої неправомірної переваги для самої посадової особи або іншої фізичної чи юридичної особи для того, щоб ця посадова особа вчинила будь-яку дію або бездіяльність під час виконання своїх службових обов'язків; б) вимагання або прийняття публічною посадовою особою, особисто або через посередників, будь-якої неправомірної переваги для самої посадової особи або іншої фізичної або юридичної особи для того, щоб ця посадова особа вчинила будь-яку дію чи бездіяльність під час виконання своїх службових обов'язків. Також ця Конвенція передбачає, що кожна держава-учасниця має розглянути можливість визнати кримінально караними: 1) випадки, про які йдеться вище, якщо в них бере участь будь-яка іноземна публічна посадова особа або міжнародний цивільний службовець; 2) участь

як спільник у вчиненні будь-якого злочину, визнаного таким відповідно до ст. 8 цієї Конвенції; 3) будь-які інші форми корупції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Про корупційні злочини, а точніше «злочини, пов'язані з корупцією», зважаючи на офіційний переклад українською мовою, згадує Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS 173), що прийнята 27 січня 1999 р. у Страсбурзі та ратифікована Україною 18 жовтня 2006 р. Про «корупційні дії» згадує Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS 174), що прийнята 4 листопада 1999 р. у Страсбурзі та ратифікована Україною 16 березня 2005 р. Також у Конвенції ООН проти корупції від 31 жовтня 2003 р. (ратифікована Україною із заявами 18 жовтня 2006 р.) зазначається про «злочини, визнані (визначені) цією Конвенцією». Ця конвенція ґрунтується на низці інших важливих міжнародно-правових документів щодо запобігання та протидії корупції (зокрема, це Міжамериканська конвенція про боротьбу з корупцією, прийнята Організацією американських держав 29 березня 1996 р.; Конвенція про боротьбу з корупцією, яка зачіпає посадових осіб Європейських Співтовариств або посадових осіб держав – членів Європейського Союзу, прийнята Радою Європейського Союзу 26 травня 1997 р.; Конвенція про боротьбу з підкупом іноземних посадових осіб у міжнародних комерційних угодах, прийнята Організацією економічного співробітництва та розвитку 21 листопада 1997 р.; Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією, прийнята Комітетом міністрів Ради

Європи 27 січня 1999 р.; Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією, прийнята Комітетом міністрів Ради Європи 4 листопада 1999 р.; Конвенція Африканського союзу про недопущення корупції та боротьбу з нею, прийнята главами держав й урядів Африканського союзу 12 липня 2003 р.; Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності від 15 листопада 2000 р.).

Постановка завдання. Мета статті – дослідити корупційні злочини та протидію корупційним правопорушенням в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Характерним аспектом українського кримінального законодавства є відсутність системного підходу до розуміння корупційних злочинів та відповідальності за них. Зокрема, у ст. 1 «Визначення термінів» Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. сказано, що корупція – це використання особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або, відповідно, обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у ч. 1 ст. 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей. Вказаний Закон розрізняє два види правопорушення корупційного спрямування: корупційне правопорушення і правопорушення, пов'язане з корупцією.

Кримінальний кодекс України (далі – КК України) не містить закріпленого визначення та окремого розділу, в якому згруповано всі наявні склади корупційних злочинів. Існуюча практика є абсолютно виправданою з огляду на традицію формування структури КК України та поширення корупційних проявів майже на всі сфери життєдіяльності суспільства. Поняття корупційного злочину КК України розкриває через його зміст шляхом перерахування у ст. 45 КК України всіх діянь, що можуть бути віднесені до корупційних. Так, примітка до цієї статті під корупційними злочинами розуміє злочини, передбачені статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410 КК України, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також злочини, передбачені статтями 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368–369-2 КК України.

Таким чином, коло корупційних злочинів законодавець умовно ділить на 2 групи. До

першої групи належать: привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 КК України); викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем (ст. 262 КК України); викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст. 308 КК України); викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст. 312 КК України); викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням (ст. 313 КК України); порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (ст. 320 КК України); викрадення, привласнення, вимагання документів, штамтів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження (ст. 357 КК України); викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст. 410 КК України). Це діяння, які у своєму «чистому» вигляді не становлять собою корупційних, а можуть бути віднесені до таких лише з огляду їх вчинення певними категоріями осіб, визначених на рівні ч. 3, 4 ст. 18 КК України та примітки до ст. 364 КК України.

Другу групу становлять уже власне корупційні злочини, які винятково містять у собі протиправний корупційний складник: нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без установлених бюджетних призначень або з їх перевищенням (ст. 210 КК України); підкуп працівника підприємства, установи чи організації (ст. 354 КК України); зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК України); зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організа-

ційно-правової форми (ст. 364-1 КК України); зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги (ст. 365-2 КК України); прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 КК України); незаконне збагачення (ст. 368-2 КК України); підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 368-3 КК України); підкуп особи, яка надає публічні послуги (ст. 368-4 КК України); пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі (ст. 369 КК України); зловживання впливом (ст. 369-2 КК України) [1].

Відсутність єдиного узагальнюючого поняття «корупційного злочину», на думку окремих дослідників, є виправданим кроком, з огляду на неможливість адаптування та поширення певного тлумачення такого поняття на обмежене коло корупційних діянь. Дослідники вказують на те, що неможливо розробити настільки узагальнену правову конструкцію, яка би відображала абсолютно всі прояви (ознаки) корупції, а тому застосування такого, певною мірою оригінального, підходу до виокремлення діянь, які є корупційними, є абсолютно логічним [2]. Крім того, доцільно підтримати думку, що на сучасному етапі помітною стає тенденція зміни філологічного (граматичного) тлумачення поняття корупції, адже починає переважати її розуміння (від лат. *corrumpere* – «розтлівати») як розкладання, розбещеності тощо, а не як підкупу, продажності, що мало місце раніше [3, с. 65–70]. До корупційних почали відносити діяння, які порушують установлений порядок здійснення фінансових операцій (фінансової діяльності) або так званій фінансовий правопорядок, яким визначається здійснення різних видів господарської діяльності.

Досить розбалансованими є законодавчі приписи про боротьбу з корупційними злочинами, і під ідеєю посилення боротьби з ними, навпаки, відбулася декриміналізація багатьох діянь. Так, необґрунтовано декриміналізовано перевищення влади, вчинене службовою особою, яка не є працівником правоохоронних органів (ст. 365 КК України). У результаті цього суди та органи досудового розслідування вимушені або не притягувати до відповідальності осіб, які вчиняють діяння істотної суспільної небезпечності, або ж неправомірно «підганяти» кваліфікацію вчиненого під зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК України), хоча між перевищенням та зловживанням, як відомо, є сутнісна відмінність [4].

З іншого боку, якісне наповнення переліку корупційних злочинів усе ж можна підставити під сумнів. Зокрема, певні діяння, що входять до першої групи корупційних злочинів (діяння, передбачені ст. ст. 262, 308, 312, 313, 320, 410 КК України), чинні міжнародні правові акти не відносять до таких. Проте окремі автори підкреслюють, що «закріплення переліку корупційних злочинів у законі про кримінальну відповідальність мало за мету в першу чергу унеможливити або ускладнити застосування пільгових (заохочувальних) норм кримінального права до осіб, які вчинили такі діяння (зокрема, інституту звільнення від кримінальної відповідальності, призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом, звільнення від покарання з випробуванням чи від його відбування за амністією, зняття судимості тощо)» [5].

Такий стан речей у чинному кримінальному законодавстві пояснюється «ефектом плато» (*plateau effect*), в якому перебуває вітчизняна кримінально-правова доктрина, та за який остання не розвиває кримінальне право з необхідним для звичайної людини й очікуваним суспільством коефіцієнтом корисності [6]. Доцільно згадати, що спочатку законодавче визначення корупційних злочинів у національному КК з'явилося на підставі Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14 жовтня 2014 р. [7], котрий доповнив ст. 45 КК України приміткою, в якій містився перелік корупційних злочинів. Проте згодом редакція згаданої примітки статті була законодавчо переглянута та на підставі Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції» від 12 лютого 2015 р. примітка до ст. 45 КК України отримала чинну редакцію [8]. Згідно з наведеною нормою законодавче визначення корупційних злочинів дається не в контексті їх широкого опису з розкриттям специфічних ознак, а шляхом перерахування конкретних статей КК України, в яких установлена відповідальність за вчинення таких суспільно небезпечних посягань, тобто законодавець навів їх вичерпний перелік.

Варто наголосити, що в теорії та на практиці також існує чимало дискусійних (проблемних, спірних) питань щодо кримінальної відповідальності та покарання за корупційні злочини, які потребують свого принципового вирішення. Вичерпний перелік таких питань скласти важко

(наприклад, яке співвідношення між термінами «службова особа» та «посадова особа»; що конкретно містять терміни «прийняття пропозиції» та «прийняття обіцянки»; чи не є вузьким термін «висловлення» у п. 3 примітки до ст. 354 КК України, і чи не варто було б замінити його словосполученням «повідомлення будь-яким чином»; чи можлива обіцянка неправомірної вигоди, якщо висловлено намір з повідомленням про час і місце, а про спосіб – ні; який зміст конструкції «будь-які інші вигоди нематеріального чи не грошового характеру» тощо) [9].

Безумовно, ефективне запобігання та протидія корупції є об'єктивною необхідністю подальшого позитивного розвитку України як правової, демократичної та соціальної держави. Між тим, попри значний обсяг наукових досліджень та законодавчих актів, активність та гучні заяви з боку державних посадовців, слід констатувати, що сьогодні насправді відсутні будь-які вагомі результати, а стан боротьби з корупцією продовжує залишатися незадовільним.

Пошуки специфічних причин існування корупції для кожного окремого суспільства заздалегідь приречені на поразку. Проте доцільно підтримати думку професора О.М. Костенка, який підкреслює, що сучасна корупція в Україні – це корупція кризового типу, вона є породженням глибокої соціальної кризи в Україні. «Така корупція має здатність зводити нанівець будь-які реформи в країні, а також спричиняє відчуження України у світовому просторі. Так званий «корупційний компонент» відіграє свою роль і в тому, що сталося з Кримом, і в сьогоднішній ситуації на сході України: якби не ураження українського суспільства корупцією, то все могло бути по-іншому. Тому корупція є політичною проблемою № 1 для України» [10].

Складність протидії корупції на сучасному етапі полягає у поширеності другого з двох базових різновидів корупції, яким запропоновано відповідні найменування: 1) «римський тип» (сплатити за те, щоб отримати надмірне або заборонене); 2) «візантійський тип» (сплатити за те, щоб отримати належне, гарантоване законами) [11].

Не варто ідеалізувати та вказувати, що економічно та соціально розвинені країни не мають корупції. Скандали щодо її першого, тобто римського, різновиду на рівні від заступника міністра періодично спалахують у всіх багатьох країнах Європи та Америки. Проте щодо візантійського типу, то у всіх розвинених країнах наявні пози-

тивні результати щодо протидії таким проявам. Саме тому є зрозумілим їхнє обурення в адресу тих нерозвинутих суб'єктів міжнародного права, на території яких не подолано корупцію другого (візантійського) типу (Україна, Камерун, Іран, Непал, Нікарагуа, Парагвай тощо). У зв'язку з цим нагальною потребою українського суспільства сьогодні є реальне знищення підґрунтя корупції «візантійського» типу [12] та розроблення дієвих важелів щодо протидії корупції римського типу.

У зв'язку з наведеним доцільно підтримати позицію професора О.М. Костенка, який вказує, що справді ефективною антикорупційною політикою України може бути політика, заснована на концепції «антикорупційних лещат», яка підтверджена досвідом, наприклад, Сінгапуру. Зокрема, така політика полягає в поєднанні двох «губ» в «антикорупційних лещатах»: перші – глибокі соціальні реформи, що мають антикорупційний потенціал, і другі – застосування репресивних заходів щодо корупціонерів, які мають вчинятися антикорупційними органами [13].

Спроби одним лише вдосконаленням антикорупційного законодавства й антикорупційних органів подолати кризовий тип корупції є безперспективними. «Не можна створити такий закон чи такий антикорупційний орган, яким би не можна було би зловживати, якщо в суспільстві має місце соціальна аномалія, за якої жити і працювати чесно і по закону не вигідно. Більше того, за цієї умови можливим стає формування так званої «поліцейської держави». Україна в результаті соціальних реформ має стати країною, придатною для життя чесних і законотворчих громадян. Лише тоді, згідно з концепцією «антикорупційних лещат», можуть бути ефективними антикорупційне законодавство і будь-які антикорупційні органи, разом з інституціями громадянського суспільства» [14].

Висновки. Підводячи певні підсумки проведеного аналізу спеціальної літератури та чинного законодавства, доцільно вказати, що наразі корупція загрожує ідеалам демократії, правам людини і правопорядку в цілому, руйнує належне управління, доброчесність і соціальну справедливість, перешкоджає конкуренції та економічному розвитку нашої держави, підриває моральні засади суспільства. Більше того, корупція щільно пов'язана з іншими формами злочинності, зокрема, організованою й економічною злочинністю. Корупція також охоплює колосальні обсяги активів, які можуть становити значну частку суспільних ресурсів і які ставлять під загрозу політичну стабільність, сталий розвиток держави, її національну безпеку.

Безумовно, українській державі вдається поступово змінювати наявну ситуацію завдяки збільшенню суспільного осуду корупціонерів, створенню антикорупційних органів, оновленню антикорупційного законодавства, появі руху викривачів корупції тощо. Так, за даними соціологічних опитувань, у 2014 році всього лише 13% громадян України були готові повідомляти про відомі їм випадки корупції. 2015 року Transparency International провели інформаційну кампанію «Вони б не мовчали», завдяки якій протягом декількох місяців у різних містах країни можна було побачити сітілайти із закликом не мовчати про корупцію. Як результат цієї кампанії – потенційних викривачів стало майже втричі більше. Нині вже 45% українців декларують готовність говорити про випадки корупції, що їм відомі. Водночас поки що звертаються до правоохоронних органів з відомими їм фактами корупції лише 2% інформаторів.

Проте попри всі наявні позитивні зрушення Україна залишається на одному щаблі за антикорупційним індексом з Іраном, Камеруном, Непалом, Нікарагуа і Парагваєм. Проведені соціологічні опитування показують, що сьогодні більше половини населення нашої держави схильне до вчинення корупційних правопорушень у разі, якщо це може сприяти розв'язанню проблеми. До того ж значна частка населення з огляду на брак відповідних знань не кваліфікує певні види поведінки як корупційні, усвідомлюючи при цьому невідповідність такої поведінки нормам моралі чи професійної етики.

Ще однією причиною повільного подолання корупції є такий стан суспільства, за якого жити і працювати чесно не вигідно і, навпаки, вигідно жити і працювати лише нечесно. У зв'язку з цим доцільно акцентувати увагу на тому факті, що за даними ООН Україна за рівнем зарплати перебуває десь між Нігерією та Монголією, а за межею бідності проживає понад 80% українців (у бідних країнах Африки поріг бідності становить 1,25 дол. США на день, в Україні – 1,5 дол. США) [15].

Проте основними факторами, які пояснюють поширення корупції в Україні, є не тільки вкрай низькі доходи, а й багато чого іншого – відсутність у населення сформованого негативного

ставлення до корупції, неадекватні та економічно необґрунтовані зарплати державних службовців і прирівняних до них осіб, зволікання з реальним покаранням корупціонерів, збільшення корупційного складника у відносинах між бізнесом і владою, неефективність діяльності органів, що виявляють, запобігають і ведуть боротьбу з корупцією, неврахування результатів наукових досліджень із питань запобігання та протидії корупції, прогалини національного антикорупційного законодавства тощо. З переліченого на особливу увагу заслуговує науково-нормативний складник щодо протидії корупційним проявам, зокрема, з огляду на теоретичні розробки в галузі кримінального права та відповідні статті КК України.

В аспекті наведеного доцільно підкреслити, що в Україні не повністю завершено формування законодавчої та інституційної основи для вироблення та реалізації державної антикорупційної політики, зокрема, допущено виникнення колізій між відповідними законодавчими актами в частині повноважень органів з боротьби з корупцією та забезпечення їх належної співпраці та не вжито заходів для їх оперативного усунення, необхідне подальше приведення вітчизняного законодавства у відповідність до міжнародних договорів та практики їх застосування. Безумовно, подолання корупції нерозривно пов'язане з розбудовою нової України – країни без соціальної аномалії, в основі якої буде покладено такий соціальний порядок, за якого нормою суспільного життя людей є чесність та правова культура. Без цих чинників прогрес (політичний, економічний, правовий, моральний) та ефективний процес протидії корупції в країні неможливий.

Саме тому сьогодні вкрай необхідне продовження формування в населення негативного ставлення до корупції, тому що без антикорупційної моральності будь-яке антикорупційне законодавство – це «паперовий тигр». Відповідно до цієї концепції формула протидії корупції має бути такою: «формування антикорупційної моральності в суспільстві плюс застосування антикорупційного законодавства». Одно без другого – це як ножиці з одним лезом, якщо друге відламане. У зв'язку з цим доцільно згадати думку Томаса Карлейля: «Будь-які реформи, крім моральної, є марними» [16].

Список літератури:

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
2. Кримінальна відповідальність за корупційні правопорушення. URL: <http://jurblog.com.ua/2017/06/kriminalna-vidpovidalnist-za-koruptsiyni-pravoporushennya/>

3. Стрельцов Є.Л. Еволюція у розумінні корупції: зміна акцентів. Соціальна функція кримінального права: проблеми наукового забезпечення, законотворення та правозастосування : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 12-13 жовт. 2016 р. ; редкол.: В.Я. Тацій (голов. ред.), В.І. Борисов, (заст. голов. ред.) та ін. Харків : Право, 2016. 564 с.

4. Пономаренко Ю.А. Деякі перспективи розвитку кримінально-правової політики України на основі Доської Декларації 2015 року. Соціальна функція кримінального права: проблеми наукового забезпечення, законотворення та правозастосування : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 12-13 жовт. 2016 р. ; редкол.: В.Я. Тацій (голов. ред.), В.І. Борисов, (заст. голов. ред.) та ін. Харків : Право, 2016. 564 с. С. 142–146.

5. Тютюгін В.І., Косінова К.С. Поняття та ознаки корупційних злочинів. Вісник Асоціації кримінального права України. 2015. № 1 (4). С. 391–392.

6. Савінова Н.А. Ефект плато (plateau effect) у парадигмі вітчизняної кримінально-правової доктрини. Соціальна функція кримінального права: проблеми наукового забезпечення, законотворення та правозастосування : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 12-13 жовт. 2016 р. ; редкол.: В.Я. Тацій (голов. ред.), В.І. Борисов, (заст. голов. ред.) та ін. Харків : Право, 2016. 564 с. С. 119–124.

7. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1698-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1698-18/page>

8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції : Закон України від 12 лютого 2015 року № 198-VIII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/198-19/paran27#n27>

9. Савченко А.В. Корупційні злочини (кримінально-правова характеристика) : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2016. 168 с.

10. Костенко О.М. Корупція в Україні – це наслідок соціальної аномалії. URL: <http://slovoprosvity.org/2017/08/24/koruptsiya-v-ukrajini-tse-naslidok-sotsialnoji-anomaliji/>

11. Gorky Look. Сорта «того-самого», або Каррумба! (парт оне). Каррумба, або Дай сюда, иди отсюда (парт тво). URL: <http://gorky-look.livejournal.com/71734.html>

12. Радутний О.Е. Інформаційний образ ворога у кримінальному праві України. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/13_2.pdf

13. Костенко О.М. Причина української корупції – аномальний стан суспільства, за якого жити чесно – невігідно. URL: <http://nikorupciji.org/2017/03/16/prychyna-ukrajinskoji-koruptsiji-anomalnyj-stand-suspilstva-za-yakoho-zhyty-chesno-nevyhidno/>

14. Костенко О.М. Причина української корупції – аномальний стан суспільства, за якого жити чесно – невігідно. URL: <http://nikorupciji.org/2017/03/16/prychyna-ukrajinskoji-koruptsiji-anomalnyj-stand-suspilstva-za-yakoho-zhyty-chesno-nevyhidno/>

15. 80 відсотків населення України живе за межею бідності – ООН. URL: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/26959841.html>

16. Костенко О.М. Причина української корупції – аномальний стан суспільства, за якого жити чесно – невігідно. URL: <http://nikorupciji.org/2017/03/16/prychyna-ukrajinskoji-koruptsiji-anomalnyj-stand-suspilstva-za-yakoho-zhyty-chesno-nevyhidno/>

КОРРУПЦИЯ И КОРРУПЦИОННЫЕ ПРЕСТУПЛЕНИЯ В УКРАИНЕ

В статье указано, что коррупция способна противодействовать эффективному развитию экономики государства и гражданского общества, находящихся на этапе становления. Она является одной из основных причин политической и социальной нестабильности в Украине.

Ключевые слова: коррупционное правонарушение, коррупция, противодействие коррупционным правонарушениям.

CORRUPTION AND CORRUPTION-RELATED OFFENCES IN UKRAINE

The article states that corruption can counteract the effective development of the state's economy and civil society, which are at the stage of formation. It is one of the main causes of political and social instability in Ukraine.

Key words: corruption offense, corruption, counteraction to corruption offense.